

Szabó Noémi

A szürke 99 árnyalata

Góra Orsolya
kiállítása

MissionArt Galéria,
2022. V. 25. – VI. 17.

Semmi nem egy önmagával.
Rainer Maria Rilke: Negyedik elégia

Góra Orsolya legújabb sorozatát bemutató kiállításának címét (*Az örök áramlás forrása*) Rilke utolsó korszakának főműve, a *Duinói elégiák* versciklusának élménye ihlette. Nem könnyű olvasmány, valójában Rilke egész művészetének szintézise. Metafizikai régiókig hatoló, sokrétű versek ezek, mely a művész teremtő feladatáról szinte panteista elragadtottsággal szólnak.

Tér és idő (téridő): két olyan fogalom, amely Góra Orsolya művészetét alapvetően meghatározza. Látványból kiinduló művészetének, táj- és városképeinek ihlető forrása meglehetősen komplex; egyfelől bátran merít a természettudományok (Arisztotelész, Newton, Einstein), az elméleti fizika (Hawking, Riemann), a filozófia (Adorno) és a (spirituális) irodalom (Borges, Rilke) térrel, idővel és színnel-fénnyel foglalkozó teoretikus műveiből, másfelől e bonyolult és összetett elméletek alaptéziseit végül könnyed eleganciával és megfelelő arányú művészi szabadsággal integrálja vérbő festőiségű festményciklusába. Legújabb, *Colorium* című sorozatán izgalmas elentmondásra hívja fel a figyelmet, ugyanis a tér és idő fogalmának objektív összetartozását állítja szembe az idő múlásának és a tér formájának szubjektív, személyes megélésével, így domborítva ki az azok kontextustól függő értelmezése között örökös fennálló ambivalenciát. Persze mindez nem újdonság. A festészet történetének alfája és ómegája – természetesen koronként eltérő festői eszközökkel, stílussal megragadva – a tér és az idő ábrázolhatóságának összetett problémaköre. Az egyiptomi művészet statikus idő- és kétdimenziós térábrázolását az európai művészet évszázadainak narratívaközpontú időleképezése és az euklidészi geometrián alapuló térfelfogása követte, majd a 20. században mind a narratíva, mind az euklidészi geometria helyét egy újabb, immár a természettudományok által megtermékenyített idő- és térfelfogás váltotta (geometrikus absztrakció, minimalizmus stb.). Az emberi észlelés és érzékelés folyamatos változása, szisztematikusan nyomon követhető a művészet, jelen esetben a festészet történetén keresztül.

Góra Orsolya a legkézenfekvőbb témát, a saját maga által bebarangolt helyszíneket hívja segítségül: ember nélküli város- és tájképeket fest, ahol a jól ismert építészeti motívumok emblémává vagy sablonná egyszerűsödnek. Az üres terek, az élet nélküli városi motívumok

közül épp a személyes emlékek hiányoznak, és így válnak e tájak időtlen, dermedt emlékművekké. Tájképein központi szerep jut az útnak, mely erős szimbólumként és gondolati metaforaként a művész pozícióját, folyamatos kutatói magatartását, kérdésfelvetéseit jelképezi. Ezek az utak vezetnek át a múltból a jövőbe, és teszik fel Carlo Rovelli¹ nyomán a kínzó kérdést: létezik-e egyáltalán jelen. A válasz: nem.

↑
GÓRA Orsolya: *Nincs egyazon pillanat az univerzumban 8.*, 2021, olaj, vászon, kartonra ragasztva 5×5×24 cm
Fotó: Mester Tibor
A művész jóvoltából

↑
GÓRA Orsolya:
Megfoghatatlan,
időtlen erő 1.
(Citadella 1), 2022,
 olaj, vászon,
 70×100 cm
 Fotó: Mester Tibor
 A művész jóvoltából

Góra Orsolya legalább öt éve folytatja szisztematikus kutatását a tér és idő kérdéskörében, és ehhez adekvát festői eszközt nyújt számára a színek és a fény vizuális lehetőségeinek vizsgálata. Sőt, talán nem túlzás azt állítani, hogy Góra a színekért, a fényért fest. Az elmúlt években kialakított, jellegzetes festői módszere a színek primátusát hirdeti, még akkor is, ha a kolorit a reliefszerű rétegződés során el is veszíti elsődleges jellegét. Korábban Newton színelméletét ültette át saját transzcendens-metafizikus festészetének szolgálatába, ahol a fehér szín, amely a fény teljes spektrumát változatlanul veri vissza, az összes szín hordozójaként, egyfajta ős szintézisként kapott központi szerepet művein. Mostani szériája szintén elméleti alapokon nyugszik, Nemcsics Antal *Színdinamikájából* indul ki, amely holisztikus módon közelíti meg a színérzékelés fokozatait, így különítve el az objektív-fizikai-optikai, a szubjektív-egyéni-pszichikai és a közösségi-történelmi-kollektív színérzékelést. Leegyszerűsítve, van, amit látok, van, amit érzek, és van, amit tudok. Nemcsics bonyolult teoretikus traktátusán keresztül Góra térről, időről, univerzumról és ezek viszonylagos kapcsolatáról kialakított képe tovább bővül a mindezekről elválaszthatatlan fényel és az abban rejlő színek végtelenül sokrétű jelentéstartalmával.

Góra Orsolya robusztusan festő művész. Hosszú processzus során színrétegek tucatjait festi a vászonra, át- és újrifest, az egyes vastagabb-vékonyabb, kevésbé vagy éppen jobban megszáradt festékrétegek fizikai

kölcsönhatásba kerülnek egymással, a kéken átvilágít a piros, vagy felbukkan a még mélyebb layerből átsugárzó sárga. Színek himnuszát hozza létre, míg végül, a festés folyamatának utolsó lépéseként Nemcsics fő konklúzióját – miszerint minden színek összessége a szürke – a saját praxisába ülteti, és a vastagon festett reliefsképeket a mindent magába olvasztó szürke színű lazúrral fedi be. Ez hol jobban, hol kevésbé takarja a képet, valódi emlékműszerűséget, időtlenséget és kortalanságot kölcsönözve jól ismert Budapestünk megannyi szegletének. A szürke számtalan (Nemcsics rendszere szerint összesen 99) árnyalatának finom átmenetei és harmóniái, melegsége vagy hidegsége, sűrűsége vagy halványsága, bárnyosság vagy acélossága pontosan azon múlik, hogy milyen összetevők, milyen színek és milyen arányban kerültek bele. A szürke szín így válik valódi metaforává, az élet alakulásának, a sors kifürkészhetetlenségének jelképévé. Ahogyan ezt Nadas Péter tökéletesen megfogalmazta: „A két véglet közé zárt kifejezési vágy a szürkék fokozatain halad.”

1 „Általában úgy gondoljuk el az időt, mint valami egyszerű, magától értetődő dolgot; órával mérhető, és mindennek fittyet hányva, egyenletesen halad előre a múltból a jövő felé. Az idő múlásával meghatározott rendben következnek egymásra a múlt, a jelen és a jövő eseményei; a múlt végérvényes, a jövő nyitott. Csakhogy bebizonyosodott: ez mind tévedés.” Carlo Rovelli: *Az idő rendje*, Park Kiadó, Budapest, 2018